

20 jaar

WEST-VLAAMSE NATUURSTUDIEDAG

zaterdag 5 maart 2022

De tien beste inzendingen
van de schrijfwedstrijd
"Hét natuurbelevingsmoment
van 2042!"

west-vlaanderen
de gedreven provincie

KU LEUVEN **kulak**

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

WEST-VLAAMSE
MILIEUFEDERATIE

Resultaten schrijfwedstrijd ingericht door de West-Vlaamse Natuurstudiedag 2022

“Hét natuurbelevingsmoment van 2042” 5 maart 2022

Naar aanleiding van de 20-jarige feesteditie van de West-Vlaamse natuurstudiedag, organiseerde de stuurgroep van deze studiedag een schrijfwedstrijd. De opdracht was om een tekst te schrijven van maximaal 2 pagina's met als onderwerp “Hét natuurbelevingsmoment van 2042”, en dus om eens 20 jaar vooruit te kijken. Voor de beoordeling werd een ad hoc jury aangesteld die bestond uit 5 personen: Ellen Decaestecker (KUL-KULAK), Jan Lievens (KULAK), Robbe Cool (Student UGent, JNM), Yves De Bosscher (Leiedichter) en voorzitter Hans Van Dyck (UCLouvain). De jury beoordeelde de inzendingen zonder de naam van de auteur te kennen.

Van de 22 inzendingen selecteerde de jury een longlist van 10. De auteurs van deze teksten ontvangen een prijs. De top 5 werd na rijp beraad en in consensus gerangschikt. De teksten in de groep van 6 t.e.m. 10 werden onderling niet verder gerangschikt.

Een deel van de andere inzendingen sloot niet aan bij de opdracht. Daarom werd besloten om enkel de top 10 te publiceren. Al betekent dat niet dat het slechte teksten waren, er zaten ook pareltjes bij, maar ze gingen niet over een uitzonderlijk natuurbelevingsmoment.

De prijzen werden geschonken door de provincie West-Vlaanderen en het Zwin Natuur Park, waarvoor onze dank. Het gaat passend om prijzen waarmee je in West-Vlaanderen een topbeleving in topnatuur kunt meemaken !

Dit zijn de gelukkige winnaars:

Plaats	Titel	Auteur	Prijs
1	Een verscheurende keuze	Emmanuel Desmet	Bon voor een exclusieve fluisterboottocht op de Blankaart voor 25 personen
2	Perfect day	Erik Cooman	Ticket Zwin voor 2 volw. en 3 kinderen én de nieuwe bezoekersgids Zwin Natuur Park & Zwinstreek
3	Veel liefs uit West-Afrika	Dirk Libbrecht	Ticket Zwin voor 2 volw. en 3 kinderen én de nieuwe bezoekersgids Zwin Natuur Park & Zwinstreek
4	Die ochtend in het bos	Filip Matthys	Ticket Zwin voor 2 volwassenen
5	Westhoek digitaal	Bart Depestel	Ticket Zwin voor 2 volwassenen

Peloton	Alfabetisch op titel	Auteur	Prijs
6-10	2042	Rudy Claeys	Ticket Zwin voor 1 volwassene
6-10	Op je plaats	Lies Vandemaele	Ticket Zwin voor 1 volwassene
6-10	T is nog al nie no de wuppe	Willem Van Colen	Ticket Zwin voor 1 volwassene
6-10	Trop... is te veel	Jan Swimberghe	Ticket Zwin voor 1 volwassene
6-10	Twitcher 2042	Hans De Blauwe	Ticket Zwin voor 1 volwassene

Voor iedere bijdrage uit de top 3 formuleerde de jury een specifieke waardering en verantwoording.

Derde plaats ('brons'): "Veel liefs uit West-Afrika"

De jury geeft brons aan de tekst met een hoog, maar erg geestig, bronstigheidsgelalte. Er is veel oog voor detail en realisme. Er wordt een mooie spanning opgebouwd rond een bijzondere waarneming. De tekst bouwt onderhoudend op rond een bijzonder moment van natuurbeleving. Het stuk brengt ook een verrassend, maar interessant toekomstbeeld.

Tweede plaats ('zilver'): "Perfect day"

De jury las in deze tekst een erg treffend toekomstbeeld. De tekst neemt de lezer overtuigend mee naar een andere manier van leven. Het element van natuurbeleving kreeg een bijzondere vorm. De taal is mooi en raakt. In het bijzonder de laatste alinea raakt op fraaie wijze een gevoelige snaar. Emotioneel raken op de juiste toon is knap.

Eerste plaats ('goud'): "Een verscheurende keuze"

De jury heeft het meest genoten van deze tekst. Het stuk verweeft op heerlijke wijze zowel fantasie als realiteit en bouwt mooi en uitnodigend op. De auteur heeft oog voor humor waardoor een schijnbaar banaal gebeuren een andere dimensie krijgt. De tekst getuigt van gewaardeerde spitsvondigheden. De gehanteerde taal is erg beeldend. De beelden die worden opgehangen zijn vaak origineel en prikkelen de zintuigen (bv. ... een bloemkool van koereigers, lepelaars en kleine zilverreigers). De ontknoping van het verhaal is stoutmoedig want het kan verkeren, ook voor een jong van de iconische otter. Kortom, een mooi winnend stukje proza dat helemaal de hoge verwachtingen van de jury inlost. We feliciteren de winnaar van harte.

Hierna kun je alle tien de best gequoteerde inzendingen lezen. We danken alle schrijvers en schrijfsters voor hun inspanning en hopen dat ze een heerlijke tijd gehad hebben tijdens het mijmeren en schrijven. Over 20 jaar zullen we eens kijken welke hiervan de prijs krijgt van 'het dichtst bij de realiteit' te zitten...

Prijsuitreiking op de West-Vlaamse Natuurstudiedag op 5 maart 2022. Op de foto van links naar rechts: de laureaat Emmanuel Desmet, Yves De Bosscher (jurylid), Jan Lievens (jurylid), prof. Hans Van Dyck (voorzitter van de jury).

Een verscheurende keuze

“Triiiii triiiii triiiii...” Het ijle riedeltje van de pestvogel weergalmt in mijn toiletruimte. Vogelaars hebben de onhebbelijke gewoonte om roepjes van zeldzame zangvogels als ringtone op hun smartphone te zetten zodat hun buddybirders steevast in extase gaan telkens als er een berichtje binnenkomt. Voor een seconde toch, gevolgd door een verwijtende blik in de richting van de pestkop. Zo heb ik ook de onhebbelijke gewoonte om mijn berichten op te roepen als ik in het kleinste kamertje zit. Er wordt wel eens beweerd dat mannen niet kunnen multitasken en als ik afga op mijn toiletactiviteiten, dan zou dat wel eens kunnen kloppen. Het scrollen door je oproepen is niet echt bevorderlijk voor de peristaltiek, waardoor de essentie van het wc-bezoek wel eens durft uitdraaien op wachten op Godot. Wél verstandig, al zeg ik het van mezelf: ik laat mijn holobril steevast achter op mijn bureau als de nood het hoogst is. Ik zou niet de eerste zijn die dat onding vergeet uit te schakelen en het hele vergaderteam laat meegenieten van het toiletgebeuren. In 3D! Want sinds metaverse onze huiskamers is binnengerold, deel je bij een foute tik tegen je holobril ongewild de meest intieme taferelen met je collega’s. Neen, geen pottenkijkers op de pot! Doe mij maar die goeie ouwe smartphone als lectuurcompagnon in het kleinste kamertje.

“Triiiii triiiii triiiii...” daar gaat hij weer. “Triiiii triiiii triiiii...” en opnieuw en opnieuw. Een vloedgolf aan berichten overspoelt de ruimte. Even checken: 29 gemiste holocalls? TOM – TOM – TOM – TOM – TOM – TOM ... Iets héél erg dringends blijktbaar. Dan toch maar die holobril halen. Sorry, dikke darm, de boodschap moet even on hold. “Triiiii triiiii triiiii...” daar heb je hem weer. Twee vingertikjes tegen mijn bril later verschijnt Tom voor me: tot net onder zijn knieën in de modder, zijn “kanon” zoals ik zijn spiegelreflexcamera met indrukwekkende telelens respectvol noem in de hand. “Gast, waar zit jij, ik probeer je al de hele ochtend te bellen!” Hij heeft alle moeite van de wereld om zijn gedempte stem in toom te houden. Zijn wijd opengesperde pupillen verraden dat er een cocktail aan kickhormonen door zijn aderen raast. Ik heb met Tom al vele watertjes doorzwommen en zijn indrukwekkend oeuvre aan natuurpareltjes laat uitschijnen dat weinig hem nog van zijn stuk kan brengen: van Spitsbergen tot Antarctica, van hongerige ijsberen tot baltsende bultruggen, hij heeft het allemaal gehad. Bovendien ken ik hem al jaren als een chille kerel met een onverstoorbare no-worries-mentaliteit. Als ik weer eens flip omdat ik een zeldzaam shot dreig te mislopen, weet hij me steevast te kalmeren met één van zijn typische relativerende oneliners. Het verbaast me dan ook enigszins dat ik mister cool compleet uitzinnig tekeer zie gaan in de 30ste holocall die hij me die ochtend stuurt. “Ola, dat moet wel héééél bijzonder zijn!” riposteer ik gespeeld lacherig. “Gast...” Toms adem stukt. Hij brengt de display van zijn camera dicht bij de lens van zijn holobril en zoomt in. Ik knijp mijn ogen tot spleetjes. Zie ik dat goed? “Holy moly!!!” Nu ben ik het die even moet slikken. “Waar zit je!? Ik kom er meteen aan!” Ik kan het niet geloven. “Leg je tracker aan, ik stuur je meteen mijn locatie door!” fluistert Tom hijgend als een opgejaagd konijn. “En haast je!”

“Einde van de pauze.” Een zoetgevooisde vrouwenstem roept me op om de teamvergadering weer te vervoegen. Sorry, dit is een noodgeval. Ik sus mezelf met de wetenschap dat ik nog een halve dag én een nacht heb om een smoes te verzinnen voor mijn plotse en ongewenste afwezigheid op het werk. Maar dat is nu allesbehalve prioritair. Ik gris mijn fototas en plof die in de fietszak van mijn highspeed e-bike. “Einde van de pauze.” Ik gooi mijn holobril op mijn desk. Die blijft hier, deze missie heeft officieel nooit bestaan.

Al sinds mijn jeugd heb ik er een erezaak van gemaakt om enkel te gaan twitchen met de fiets. Hoewel er al meer dan 10 jaar enkel nog elektrische wagens de weg op mogen, hebben de nieuwste generaties e-bikes en de fietssnelwegen het er alleen maar eenvoudiger op gemaakt

om rap op mijn bestemming te geraken. Bovendien ben je met een fiets vaak veel sneller op een locatie te velde, dan met de wagen waarbij je soms nog een hele tijd moet wandelen om bij het zeldzame vogeltje te geraken.

Mijn automatische navigatie heeft me feilloos naar het hart van het Nationaal park van de IJzerbroeken geloodst. Als de tracker zijn werk correct heeft gedaan, dan ben ik tot op een steenworp van Toms locatie kunnen fietsen. Van hieruit moet ik verder over een plankenpad dat me recht het moeras rond de Blankaart in leidt. Daar ergens achter die wilgenopslag wacht de twitch van mijn leven. Een kwartelkoning alarmeert terwijl een Roerdomp vanuit een rietkraag met een wijde boog de biezen pakt. Alsof een onzichtbare tovenaar een magische spreuk heeft uitgesproken, valt een deken van ongemakkelijke instantstille over het rietveld. Iets of iemand heeft abrupt de stekker uit het symfonisch concert van groene kikkers, rietzangers en kleine karekieten getrokken. OK, ik ben dan wel tegen een behoorlijke snelheid de broeken binnen gebanjerd, maar van menselijke aanwezigheid trekken deze moerasbewoners zich doorgaans weinig aan. Terwijl ik op mijn smartwatch de code van mijn fietsslot ingeef, zie ik uit een ooghoek een donkere schicht tegen de staalblauwe lucht opstijgen. Een zwerm spreeuwen wordt de lucht in gekatapulteerd, zwenkt en pulseert met in hun zog een mikmak van alarmerende grutto's, Kieviten, tureluurs, wulpen, steltkluten en kemphanen. Eronder zwelt een witte wolk aan tot een bloemkool van koereigers, lepelaars en kleine zilverreigers en kriskras daartussen uitgestrooid enkele zwarte ibissen. De zwerm spreeuwen blijft golven boven de wit-zwart gespikkelde massa die nu als een paddenstoel omhoogschiet. Het lijkt alsof een gigantische dalmatiër zijn rug recht aan het zwerk. Als uitgestuurde gevechtseenheden van een moederschip schieten formaties eenden luid snaterend alle richtingen uit. Bij Tengmalm, wat heeft zoveel chaos veroorzaakt? Ik rep me het knuppelpad op in de richting van het tumult. Een ijsselijke kreet. Er zal toch niks met Tom? Van boven de wilgjes zie ik frontaal een logge massa op me afkomen: het majestueuze silhouet van een mastodont van een roofvogel vliegt recht op me af. Geen twijfel mogelijk met die moeizame vleugelslagen en die knoert van een bek. Luttele seconden later glijdt de schaduw van een zeearend pal over mijn verlamde lichaam. In zijn klauwen iets dat met een laatste gesmoorde gil afscheid van het leven neemt. Nog maar net is hij voorbij of mijn geparalyseerde geest schiet in reflexmodus: mijn camera, mijn camera! Hoeveel keer heb ik het mijn cursisten al ingepeperd: altijd eerst je camera in de aanslag houden voor je je jachtterrein binnentrekt. Beginnersfouten van een groentje! Op de inderhaast geschoten shots is nog een glimp van "de vliegende deur" te zien met onder zijn witte staart de onfortuinlijke prooi. Wat het ook was. Zelfs maximaal inzoomen kan me de identiteit van de vreemde vogel niet op naam helpen brengen. Of is dat een staart? Stilletjes aan wordt de volumeknop van het moeras weer opengezet, eerst nog wat weifelend, maar heel snel in crescendo naar het normale niveau van gekwetter en gekwaak op een zomerse ochtend. Zou Tom dit ook gezien hebben, flitst het door mijn hoofd. Dat moet toch wel. De zeearend kwam duidelijk uit de richting die mijn tracker aangeeft. Met zevenmijlslaarzen ren ik het knuppelpad af tot achter de struikjes. Tom! Daar is ie. Niet meer tot onder de knieën in de modder, maar tot aan zijn middel. "Tom!" Tom zwijgt. Ik ren de blubber in en merk nu pas dat Tom op zijn knieën zit. Zijn dure cameraleas hangt moedeloos in de bruine brij. "Tom?! Ca va?" Het kost me enige moeite om hem los te trekken uit de zuigkracht van het moeras. Apathisch laat hij zich naar de kant brengen, maar eenmaal op het droge barst mijn anders zo stoïcijns kalme vriend uit als een vulkaan. "Moeder!!! Waarom?! Waarom net nuuuuu!?" Hij knalt zijn cameratas met een furieuze trap het water in.

"Triiiiiii triiiii triiiii..." Ik ben eindelijk in het kleinste kamertje geraakt voor de grote boodschap na een bewogen dag waarin ik ervaren heb hoe een banaal voorval in de natuur het vuur in iemand zijn ogen kan doven. Een 'natuur.bericht'. Toch maar even openen. "Eerste broedgeval otter in de Blankaart! Klik hier voor de exclusieve beelden van het eerste spelende otterjong!" Iedere andere foto was euforisch geweest met de magnifieke opnames die hij die morgen had gemaakt, maar Tom niet. Een tsunami aan likes uit de hele wereld had zijn sociale mediakanalen overspoeld.

Op shutterstock waren zijn beelden als zoete broodjes viraal gegaan. Maar Tom had zich die avond stilletjes teruggetrokken in zijn zetel, ver weg van alle communicatiemiddelen. Want niemand had gezien hoe hij die morgen tijdens het noodgedwongen wisselen van zijn geheugenkaartje verrast werd door een plotse drukverplaatsing boven zijn hoofd, hoe een zeearend die van achter hem opdook zijn klauwen in het otterjong had geplant en het voor de ogen van de ouders en een verbijsterde Tom had meegegrist. Hoe hij daarna op zijn knieën was geploft en daar was blijven zitten tot ik bij hem was. Hoe we daarna naar de monitorkamer in het kasteel van de Blankaart zijn gefietst en daar op de nestcam hebben gezien hoe de zeearend het otterjong met zijn forse haakbek aan flarden scheurde en voederde aan zijn drie donskuikens. Dàt nieuws had Natuurpunt wijselijk niet op haar website gezet. Ik swipete het bericht weg en dacht aan Tom. Welke oneliner hij nu zichzelf zou opdissen: “De natuur neemt en geeft, mijn vriend, maar op het einde krijg je altijd veel meer terug dan je gegeven hebt.”

Meestal toch... Ik had nog een avond en een nacht om een smoes te bedenken voor mijn verscheurende keuze van die ochtend.

Emmanuel Desmet

Perfect Day

Naar de midzomerspeech van de voorzitter wordt maar met een half oor geluisterd. Het was nooit anders in dit natuurclubje. De al uitgeschonken bubbels lonken. En dan is er nog dat grote scherm met drone-beelden van zeevogels op afbrokkelende torengebouwen, uitkijkposten voor grote mantel- en zilvermeeuwen.

De Noordpool is 's zomers volledig ijsvrij. Het smeltwater van de megagletsjers op Antarctica heeft het zeespiegelniveau vijftien meter omhooggestuwd. In West-Vlaanderen zijn de kust en de polders en zowat de hele Vlaamse laagvlakte ondergelopen. Hoge historische monumenten zoals de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Brugge of de IJzertoren in Diksmuide zijn maritieme oriëntatiepunten geworden. Vijftien meter, dat is de gemiddelde hoogte van deze provincie. De zee verraste aanvankelijk door de snelheid waarmee ze het land overspoelde. Hele steden en dorpen werden achtergelaten. Eindeloos was de stroom klimaatvluchtelingen naar gebieden hogerop. Daar, en al zeker in de West-Vlaamse heuvelstreek, houdt men de voeten droog.

Het lijkt erop dat de zee voorlopig genoeg neemt met die grote hap land. Superstormen bleven de voorbije winter ook al uit. Na alle ellende laait de hoop weer op. Een warme golf van solidariteit mobiliseert de samenleving. Verbazingwekkend zijn het aanpassingsvermogen, de veerkracht en het nieuwe normaal. Wat meer is, de ondernemende West-Vlamingen blijven alert voor opportuniteiten. Nu de kustlijn opschuift, dromen zuidelijker centrumstadjes luidop over een heuse badplaats.

Na de receptie reppen de natuurliefhebbers zich op hun e-bikes naar de nabije zee. Ze fietsen door een nieuwbouwwijk. Daar is jaren geleden, toen de zee nog binnen de lijntjes blauw kleurde, een parkbos aangelegd met klimaatsslimme bomen. Hongaarse eiken moeten de wegwijnende populaties zomereiken doen vergeten. Elsbes, zilverspar, tamme kastanje, ratelpopulier en walnoot vervolledigen het rijtje droogtetolerante soorten. "Bij overstromingen zijn die ook een vogel voor de kat", sputtert Michiel, de hekkensluiter van het peloton.

Ze passeren een oud bos dat door non-beheer zijn microklimaat en bosflora heeft behouden. De voorjaarsbloei met dat bedwelmend paarse hyacintentapijt is alweer lang achter de rug. En deze natuurdepten laten zich ook niet afleiden. "When hunting an elephant, don't get distracted by chasing rabbits», orakelt diezelfde Michiel.

Tess, die vooraan rijdt, remt af bij de ruïne van een watermolen. Het vroegere beekje is een meanderend voedselrijk riviertje geworden. «Een hotspot», jubelt ze, «tijd om de waarnemingen aan te vullen». En het gaat vooruit: het besnorde kopje van een otter, zwevende vuurlibellen in de zinderende lucht, twee ijsvogels, één bijeneter, ... Benno, de oudste van het groepje, is nog altijd aan de slag met ObsIdentify. «Een app uit de steentijd», grinnikt Lucas. Meteen daarna voelt hij een venijnige steek. Ongetwijfeld één van die dagactieve tijgermuggen. "En hier een nest van het mediterrane draaigatje", roept Emma, de entomologe in het gezelschap. "Ook een plaagsoort", vervolgt ze. Lucas had het kunnen raden.

Ze komen aan bij de jonge kustlijn en stellen hun kijkers en telescopen scherp. Bij afgaand tij spotten ze flamingo's, één poot opgetrokken, in hun roerloze gratie. En dáár naderen twee immense schaduwen, uitwaaiierende handpennen, machtige kop voorovergebogen. Ze turen, jagen onrust door de wadvogels, en vervolgen dan hun vlucht langs de vloedlijn. Tot ze als kleine zwarte stipjes in de loden lucht worden opgezogen, zo lang worden de zeearenden nagestaard.

Opgeladen racen ze huiswaarts. Olivia verlaat het groepje aan de Nieuwe Aarde, een aanstekelijk smeltkroesproject waarin een bio-boerderij, een home voor weeskinderen, een dierenopvang en een seniorenverblijf samenhuizen. Als ze de binnenplaats oprijdt, krijgt ze haar grootvader al in het vizier. "Opi" noemt ze hem. Niet ten onrechte; hij is een oude hippie. Na de hartelijke begroeting begint hij prompt over de honderdste geboorteverjaardag van Lou Reed. "Huh? Een rockmuzikant? Nooit van gehoord.", stamelt ze.

Marcel schakelt zonder verpinken over naar een andere muzikale niche: vogelzang. Daar weet hij zijn lieve kleindochter altijd mee in vervoering te brengen. En zij niet alleen: er huppelen kinderen rondom hem, gebiologeerd door zijn zachte stem en zilveren manen. "Hoor", zegt ie en steekt zijn vinger op, "Hoor je dat? Een pimpelmeesje. Precies een belletje dat rinkelt." En hij fluit heel zachtjes, met lichte trilling, breekbaar als porselein, het pimpelwijsje. De kinderoogen glanzen. "Nog eens Marcel!", en hij brengt het nog eens. De kleintjes klappen in de handen. Olivia kijkt op, de zon gaat stilaan onder en drapeert een genadig avondlicht over de verwilderde graanakker. Ze fluistert hem in hoe blauw de korenbloemen wel zijn, hoe rood de papavers. Hij ziet nog nauwelijks, maar wat geeft het: haar blik is de zijne. Marcel glimlacht. Het is goed zo. Als hij dat moment maar kon aanhouden voor de eeuwigheid.

Erik Cooman

Veel liefs uit West-Afrika

De Haan! Met een zucht startte de kusttram op magneetkussens richting Knokke La Zoute. Wij waren klaar voor een namiddagje vogels kijken in de kustvlakte. De tram – eerder een kogelronde bolide – vloog naar de einder en verdween in een helblauw puntje. Je zag hem al remmen om de halte te Wenduine niet te missen. Sedert 10 jaar reed deze innovatie in eigen bedding, parallel met een neergeschaalde Koninklijke Baan, landinwaarts van duinen en bebouwing. De vrijgekomen ruimte werd resoluut ingenomen door een massieve, aangelegde duinengordel, waarin verstuivingsprocessen vrij spel hadden. Zeewaarts ontvouwde zich een enorme strandvlakte, door stromingen en getijden ontstaan uit gedumpt zand vóór de kustlijn. Slechts één doel van dit alles: het counteren van de steeds maar stijgende zeespiegel. Door de grote afstand tot de waterlijn, was de verkoelende zeebries uit de bebouwde kernen verdwenen.

De poldervlakte, die zich voor ons uitstreckte, vertoonde een warrig patroon van zoutwaterlagunes. Deze waren afgeboord met onregelmatige rietkragen; bleekgroene en bruine lijnen, afwisselend met akkers in gebroken wit op de kreekruigen. Het hele landschap trilde in de zon. We noteren een hete julidag met een warme bries uit het zuidwesten. Peinzend keek ik richting zee, niet dat die te zien was. Daarvoor was de strand- en duingordel net iets te uitgestrekt.

“Hey! Dromer!”. Ik schrok wakker. Helena duwde haar voorwiel tegen het mijne. Ze lachte. Uitbundige lach onder helblauwe ogen in een gezicht vol sproeten onder een wilde bos golvende, rode haren. Ze droeg een hagelwitte T-shirt boven een jeans. Helena was mijn vaste vogelkijkpartner. Een vat vol kennis als het op vogelkenmerken én -geluiden aankwam. Niet bij te benen. Je ego glimlachte ze – na de zoveelste determinatie – niets vermoedend aan flarden, want jij had natuurlijk voor de zoveelste keer nog niets gehoord of gezien. Haviksoog... Heimelijk wenste ik soms dat ze niet alleen mijn vogelpartner was.

Vogelgids? Check! Picknick? Check! 100% batterij op de mobiele telefoon? Camera? Check!

Op weg dus, richting Kanaal Brugge-Oostende en Meetkerkse moeren, die laatste een wetland die zijn gelijke niet kent. Niet dat we onderweg iets te kort kwamen. De rietkragen en plasjes zaten vol leven: een batterij eendensoorten, grote en kleine zilverreigers, een eenzame jagende bruine kiekendief, maar ook een rijk assortiment libellen en dagvlinders. Tegen de zeespiegelstijging begon het gebied toch echt wel zijn strijd te verliezen. Om beurten namen we de kop en dat gaf een tempovoordeel in de nooit aflatende strijd tussen vogelkijkers: eerst ontdekken én op naam brengen! Nu en dan lasten we een stop in om in een langzame cirkel de volledige horizon te scannen. Naarmate we Meetkerke naderden nam het bekende stadssilhouet van Brugge steeds vastere vormen aan. Twee woudaapjes vlogen fladderend op met hun opvallende bleke vleugelvlekken. Nice! Onregelmatige soort in dit gebied. Daar kan een mens al eens mee thuis komen.

We waren aan een lommerrijk bosje gekomen. Ik stak een sandwich tussen mijn tanden en keek nog eens rond langs de rietzoom van een vrij grote, ondiepe plas. Niets bijzonders. Juvenile blauwe reiger, een paar meerkoeten, krakeend.. We zochten vlug de schaduw op voor onze picknick. Een winterkoning vloog vol protest uit de bedekking toen we zijn territorium binnendrongen. Dat blauwe reigerjong? Was die niet ietwat klein en wat donkerder? Helena zag mijn frons. Samen liepen we weer de weg op keken nog eens naar het beest. Van gestalte een kleine zilverreiger waarvan het zilver zwaar geoxideerd was, maar met een iets forsere, bleke bek en witte keel. Mama mia, zeg dat het geen waar is. Ik keek naar Helena die strak door haar kijker

tuurde. Ik zag dat ze hetzelfde dacht. Lichte blos op haar wangen en versnelde ademhaling. God, wat was ze mooi.. Maar nu?

Bingo! Westelijke rifreiger! Rechtstreekse import vanuit de wilde West-Afrikaanse kusten. Nog nooit gezien in België, toch niet dat de gestelde lichamen het geloofd hadden. YES! Wéwéwe punt hébbes punt bé é! Hartslag naar oneindig. We wisselden een snelle blik. Instinctief hurkten we uit het beest zijn zicht en waggelden in kleine pasjes de weg over. We kropen onder de draad van het afgesloten gebiedje waar ie zat en slopen door wat ruige en losse molshopen naar een opgeschoten graskant. Daar verzeilden we prompt in een toefje verse brandnetels. Tandem op elkaar in een grijns, uitzweten en aub géén kik. Nog wat op onze armen wrijvend keken we over de rand. Helena lag vlakbij... Ja hij was er nog, in jachtmodus zoals alleen reigers dat kunnen. Voetje voor voetje in ondiep water met zijn bek dicht bij het wateroppervlak. Grijzige poten, dat was èm! Schitterend beest. Helena – haar haar rook naar appels merkte ik nu - nam het beest op de korrel met haar ultrazoomcamera. Dankzij het tropische middaglicht, een oneindig kleine sluitertijd voor de eeuwigheid. Dít was de kers op onze taart. Du jamais vu!

Plots een gloeiende, scherpe prik op de binnenkant van mijn dij. Nog één. Een tsunami van onbeschrijfelijke pijn spreidde zich uit over dij en achterzijde. Ik keek naar beneden en zag meteen de bedrijvige rosse puntjes heen en weer bewegen. Mieren! Die molshopen waren mierennesten!! Wild rond mij heen slaand sprong ik luid vloekend recht, knoopte vliegenvlug riem en broek los en begon die bruine krengen van mijn onderlijf weg te vegen. Nog net zag ik twee, jawel, twee westelijke rifreigers in paniek hun biezen pakken, samen met nog wat ander fraais. Ook dat nog natuurlijk. Helena stopte haar beginnend protest en richtte vliegenvlug haar kijker naar de twee weg wiekende reigersilhouetten. Mezelf afkloppend keek ik ook nog eens, de helse pijn verbijtdend. Daar stond ik dan, broek en ego op mijn enkels en mijn vogelmaatje in een beginnende slappe lach. Tot overmaat van ramp passeerde een oudere fietsende man. Hij keek verbouwereerd naar mij, daarna Helena, trok het verkeerde besluit en vervolgde luid lachend zijn weg, vermanende vinger hoog in de lucht. Die was blijkbaar ook nog jong geweest.

Ach, wat kon het ons uiteindelijk schelen. Vanaf hier konden alle dagen al lang niet meer stuk. Grapjes makend en uiterst welgezend reden we Brugge binnen, waar we de rest van de namiddag op een terras doorbrachten met het bekijken van Helena's foto's. Vanaf nu stonden we tussen de groten der aarde, geen lievemoederen meer aan.

Later op de trein richting Gent, dommelde ik weg, op de vlucht voor nog meer emotie. Ik zwierf door een ver continent. Ik zag een langgerekte mangrovekustlijn waarin een lawaaierige kolonie westelijke rifreigers aan het nesten was, naast een warme oceaan vol rode-oranje golven, met schuimkoppen die geurden naar wilde appel.

“Wakker worden!”, rukte Helena me uit dromenland. Gent-Sint-Pieters nu, back to reality.

Dirk Libbrecht

Die ochtend in het bos

Ondanks de gecontroleerde stap, kraakt de kiezel ongemeen hard onder het schoeisel. Wat voor 'n stadsmens amper hoorbaar is, klinkt verschroeiend hard voor 't leven buiten. Wie haalde het ook in zijn of haar hoofd om dit bospad met gele dolomiet te plaveien? 't Is ook geen zicht, zo'n gele en alles verscheurende streep. Niet veel later is er de redding, een zijpad met donzige ondergrond. Geruisloos kan de tocht verder, een verademing.

Het eerste licht priemt zich een weg tussen de statige eiken, een impressionant lijnenspel voltrekt zich. Goed dertig jaar geleden had je voor dit soort fraaie aanblikken een escape-room en bijhorende virtual reality bril nodig. 'n Gelukje, dat illusionair gedoe was slechts een kort leven beschoren. Mensen kregen al snel in de smiezen dat onze enig mooie natuur makkelijk die technologie in de schaduw zette.

Maart intussen en een zwangere lucht. Het gekwetter van de vele – nog maar pas gearriveerde – zangvogeltjes maakt me intens gelukkig. Waar de trek vroeger pas rond april op volle toeren 'draaide', is dit heden ten dage al in de maand maart. Wat wil je ook, met meerdere dagen van twintig graden Celcius of meer.

De drang om eigenhandig elk baltsje aan een soort te linken heb ik inmiddels opgegeven. In mijn broekzak trilt trouwens quasi onophoudelijk een zoveelste hebbing. Op het minuscule schermpje rolt de ene na de andere soortnaam voorbij. Vanzelf. Wanneer ik kordaat het woordje 'af' uitspreek, houdt het getril als vanzelf op. Eindelijk, rust!

Geroffel. Uit het niets. Vast zo'n aanstellende specht. Hoe hard ik ook mijn best doe om 'm in het vizier te krijgen, het lukt me niet. Ik laat me gedwee onderuit zakken en leun tegen een willekeurige, maar stoere stam. Ik voel de ruwe schors tot tegen m'n huid. 'Vast geen beuk', mompel ik binnensmonds. Mijn botanische kennis valt dan ook zowat te vergelijken met ons bestaan op deze aardkloot: quasi verwaarloosbaar. En hoewel we allemaal slechts stipjes zijn, stofjes zo je wil, hebben we de boel toch aardig naar de Filistijnen geholpen. Marsen, betogingen en valse beloftes ten spijt, het duurde tot zowat 2030 vooraleer een eerste kentering zichtbaar werd. Er werd met vuur gespeeld, zoveel is nu wel duidelijk. Wie er zich niks van aan trekt en lak heeft aan mijn aanwezigheid, is die grote bonte kerel boven mij. Het getimmer en gehak blijft maar doorgaan, alsof ie energie te over heeft. Groene energie, gok ik. Hoop ik.

Met een lichte verbeterheid klauter ik overeind. Dat tijd van fluks rechttop veren ligt intussen al even achter me. Kraakbeen nam de benen, knarsende knieën mijn deel. Vanuit mijn ooghoek zie ik een rode eekhoorn mij geagiteerd aankijken. "Moet dat nu, herriemaker?". Een verontschuldigend knikje van mijnentwege herstelt de vrede.

De tocht wordt verdergezet. Een zoveelste keer kies ik een zijpad, allang verdwaald intussen. Ik herinner me de lichtbundels van deze morgen, als priemen op mij gericht. Straks dus de zon schuin in de rug houden, dan komt het vanzelf wel goed. Geleerd van opa zaliger. Hoe lang zouden we 'm al kwijt zijn, trouwens? Een jaar of twintig? Misschien wel meer. Toen we nog voor 't kleinste virusje onwennig in een kramp schoten en massaal de natuur introkken. Steeds dieper 't bos in, vluchtende beestjes achterna. Egoïsme in 't kwadraat.

Maar goed, ik nader zoetjesaan de parking. De laatste honderden meters haal ik bewust en diep adem. Tussen de talrijke bramen hoor ik een haast onophoudelijke tik of tjeek. Meer dan waarschijnlijk het laatste wapenfeit van deze ochtend. Roodborst of winterkoning? Ik leer het nooit. Alsof dat al zou moeten, trouwens. Net dat raadselachtige of onvoorspelbare maakt van elk moment in 't bos een feest, een verlangen naar alweer die volgende. 'k Zie je dan!

Westhoek digitaal

Sinds 2025 jouw swipe naar het Westhoeknieuws

Van onze lokale reporter A. Blanckaert

Zaterdag 19 juli 2042

Blanckaert officieel erkend als Otterreservaat

Nu al hét natuurbelevingsmoment van het jaar!

Precies 50 jaar geleden lanceerden enkele groene jongens 'Plan Otter', het was een ambitieus herstelplan voor de IJzer- en Handzamevallei. Velen bestempelden dit als naïef en onhaalbaar. Niemand kon geloven dat de otter ooit zou terugkeren. Ondertussen is de otter terug een vaste waarde geworden in het Blankaartgebied. Geen mens kijkt nog op van een speelse otter rond het kasteel. De erkenning van deze regio tot erkend Otterreservaat is hiervan nu de kroon op het werk.

Het was echter lange tijd anders... In de jaren '80 van de vorige eeuw verdween de otter uit Vlaanderen. Het laatste dier in de IJzervallei werd verkeerdelijk aanzien voor een grote muskusrat en werd doodgeschoten door een overijverige jager. Ter compensatie kwam in de kasteelvijver een (volgens kwatongen niet al te geslaagd) sculptuur van een otter. Het was vele tientallen jaren de enige otter in onze provincie. En hoewel grappenmakers hem geregeld een voetbalshirt aanmaten (wie herinnert zich niet de beelden die de wereld rond gingen toen de Rode Duivels in 2028 het Europees Kampioenschap wonnen van Spanje), liet het eenzame beeld toch lang een wrang gevoel na.

Bittern Sweet Symphony

Gedurende meer dan veertig jaar bleef men wachten op goed nieuws. Ondertussen werkte men dapper verder aan het herstelplan. De provincie West-Vlaanderen, ANB, het Regionaal Landschap Westhoek en Natuurpunt sloegen daarvoor de handen in elkaar. Gestaaag kwamen bijzondere soorten als de lepelaar en de roerdomp terug als broedvogels. Het 'spook van de Blankaart', zoals deze laatste tot begin deze eeuw genoemd werd, is nu een graag en vaak geziene gast in het gebied geworden. Zijn 'gehoemp' hoort tot de meest geliefde geluiden uit het Blankaartgebied. Het is dan ook niet toevallig dat 'The Bittern sweet symphony' (vorig jaar verschenen op het heruitgegeven album 'Isara. Songs of the valley') wekenlang de nationale hitlijsten heeft aangevoerd. Ook de ooievaar is er helemaal terug van weggeweest. Het was wachten tot de jaren '20 vooraleer deze vrolijk klepperende geluksbrenger wou broeden in de eendenkooi van Merkem. Maar nu horen de nesten op het Blankaartkasteel tot de traditionele huwelijksfoto's die op het romantische bruggetje aan de kasteelvijver worden genomen.

De purperreiger toonde op een gegeven moment eveneens present. Met jaarlijks meer dan tien broedgevallen in het wilgenbosje naast de ondertussen herstelde eendenkooi heeft ook hij definitief zijn plekje in de IJzervallei veroverd.

Van broekrattenpraat tot otterreservaat

De otter liet echter op zich wachten. Een goeie twintig jaar geleden kwamen de eerste meldingen in de IJzervallei. Toen deed men dat nog af als broekrattenpraat uit het nabije café 't Rooneplezier. Bevestiging van hun gelijk kwam er helaas door een ongeval. Het was nationaal nieuws toen een beschonken lokale mandataris – overigens na een bezoek uit eerder vermelde herberg – in de zomer van 2027 de allereerst gespotte otter vlakbij de Blankaart doodreed. Desondanks waren natuurliefhebbers optimistisch. De IJzervallei was er klaar voor en bereidde zich voor op de volgende melding. Die liet helaas nog enkele jaren op zich wachten.

Vier jaar later was het dan toch prijs. Een eerste koppel otters werd vastgelegd op de nachtelijke beelden van een illegale sextape op het île d'amour in de Blankaartvijver. Het was de natuurminnende vogelaars niet onmiddellijk opgevallen dat ze niet de enigen waren die de naam van het eiland alle eer aandeden. Gelukkig beseften ze bij het herbekijken van hun footage het belang ervan en gaven ze het parende koppel in op www.waarnemingen.be. Van toen af ging het snel en al gauw merkte men zelfs in de avondschemering otters op in de IJzervallei. Het paarsucces zette zich verder en de Blankaart werd stilletjesaan een ware otterhotspot.

Het was minister van Leefmilieu Odee die in dezelfde periode het plan lanceerde om regio's als specifieke 'icoonreservaten' te erkennen. Onze buitengewone soorten moesten ook op Vlaamse bodem een plek krijgen. Met de slogan 'Eigen soort eerst' ging hij de boer op. Deze laatste stonden in de Westhoek echter op hun achterste poten. Het doemscenario van het Landschapspark zat voor sommigen nog te vers in het geheugen. Na vele jaren van intens overleg kwamen ze er toch uit. De reservaten mochten er komen indien de plannen voor een Landschapspark definitief in de prullenbak belandden. Onder lichte dwang van de minister kwamen er al snel geelgors-, eikelmuis- en kamsalamanderreservaten in onze regio. Aangestoken door het ottersucces in de IJzervallei, zette hij ook de deur op een kier voor de creatie van een reservaat voor dit sympathieke visroofdier.

Hoog bezoek

Het Otterreservaat is nu een feit en het Blankaartgebied is bij deze een waar paradijs geworden waar otter en broekratten vreedzaam samenleven. Naar aanleiding van deze erkenning zijn heel wat feestelijkheden gepland die op zijn zachtst gezegd hét natuurbelevingsmoment van 2042 zullen zijn! Zo zal het Natuurcentrum in het Blankaartkasteel (opnieuw) omgedoopt worden tot 'De Otter', kan je er de opleiding Otterspotter volgen én leer je er zwemmen en vissen als een volleerde otter. Ook het eerder genoemde sculptuur uit de kasteelvijver krijgt trouwens een glansrol. Dat wordt daags na de nationale feestdag geveild door Koningin Elisabeth I en Koning Artul. Natuurpunt hoopt met de opbrengst ervan een otterkijkwand te kunnen bouwen voor onder het brugje tussen de kasteelvijver en de Blankaartvijver.

Bart Depestel

'T is nog al nie no de wuppe

'Bereid je voor. Het is niet langer vijf vóór twaalf, maar vijf ná twaalf!' Met deze populaire, maar weinig bemoedigende beeldspraak sloot de voorzitter destijds de debatten op de Klimaatconferentie 2021. 'Afgelopen weken hakten we wel enkele moeilijke knopen door en zijn we klaar om grote stappen vooruit te zetten', werd de massa eensgezinde betogers gesust.

Dat we er niet bepaald goed voorstonden, kwam toen niet als een verrassing. De spreekwoordelijke tien minuten waar de voorzitter het in zijn speech over had, bestreken in werkelijkheid vele jaren. Jaren van grootse plannen, maar weinig vooruitgang. Kerncentrales knipperden aan en uit, Ryanair bleef strooien met spotgoedkope vliegtickets, waardevolle bossen ruimden plaats voor nieuwe Cool Blue magazijnen en met je elektrische wagen kon je uren rondwalen op zoek naar een schaarse laadpaal. Als je batterij het tenminste zolang uithield. We zouden de dans niet langer kunnen ontspringen.

'Doemdenkerij! Het is een complot en loopt vast geen zo'n vaart!', fulmineerden vele zelfverklaarde wetenschappers met een eigen mening van aan de zijlijn. Het deed me denken aan opgefokte moeders en vaders die het gebrek aan voetbaltalent bij hun eigen zoon wanhopig maskeerden door de scheidsrechter verbaal te lijf te gaan.

Ondertussen zijn we ruim 20 jaar later. Onze klimaatambities stellen we nog steeds met de regelmaat van de klok naar beneden bij, waardoor ons glas intussen eerder gevuld is met water dan wijn. Al die tijd keken we angstvallig over onze schouder. Klaar om afscheid te nemen van de laatste bijen en akkervogels. Klaar om met afgrijzen te aanschouwen hoe de Noordzee West-Vlaanderen gulzig naar binnen werkt en we dan maar onze provinciehoofdstad tot de nieuwe koningin der badsteden zouden kronen. Maar kijk. Boven mij schijnt een zachte zomerzon en rond mij strekt zich als vanouds een frisgroen Brugs Ommeland uit. Zingende bosjes en struiken onderbreken de uitgestrekte zoemende graslanden zoals kaarsjes op de perfecte verjaardagstaart. Het geheel dooraderd met kraakheldere, kabbelende beekjes in plaats van de troosteloze slierten lintbebouwing van weleer. Kreeg de schuimbekkende massa langs de zijlijn dan toch gelijk?

Enkele keren per week kom ik hier even ontsnappen. Een rustpunt in een doorgaans druk en kleurloos bestaan. Al moet ik toegeven dat de opvallende afwezigheid van mensen nog altijd bevreemdend aanvoelt. De verrekijker om mijn hals verraadt mijn missie van vandaag. Een van mijn digitale vrienden wist me gisteren te zweren dat hij een patrijs had gespot en stuurde uitdagend de coördinaten door. Dag op dag 5 jaar geleden, tijdens een doordeweekse avondwandeling, kruiste ik voor het laatst nog eens het pad van een patrijs. Vanuit het hoge gras vlak voor mijn voeten vloog hij opgeschrikt op om even verder onhandig neer te strijken aan de rand van een rijpend goudgeel graanveld. Wist ik toen veel dat patrijzen een zeldzaamheid zouden worden.

Eenmaal aangekomen op de aangeduide plek, vat ik hoopvol post en scherp al mijn zintuigen. Na een halfuur turen zonder succes, anticipeer ik op een nakende teleurstelling door mezelf er herhaaldelijk van te overtuigen dat de uiteindelijke waarneming slechts bijkomstig is en dat ik hier vooral ben om te genieten van de rust. Maar dan gebeurt het. Ritselend struikgewas doorbreekt een lange stilte en in mijn ooghoeken ontwaar ik wat beweging. Behoedzaam komt een enkele patrijs uit de struikjes getrippeld, terwijl ik mijn opkomende zucht van verwondering snel terug inslik om deze iconische akkervogel niet af te schrikken. Het deugddoend stofbad op het aanpalende onverhard weggetje bleek uiteindelijk verleidelijk genoeg om deze goed

gecamoufleerde vogel uit zijn veilige schuilplaats te lokken. De grote en duidelijk afgetekende bruine hoefijzervormige vlek op de buik leert me dat het een mannetje is. Wie weet de vader van een talrijke kroost kwetsbare kuikens. Het jaar is nog lang niet om, maar het lijkt weinig waarschijnlijk dat dit moment nog zal overtroffen worden.

Een gewiekste marketeer kwam ooit op het idee om planten en dieren tot een soort Pokémon te herleiden die je kon verzamelen in ruil voor een digitale trofee en een handvol lovende reacties van andere gebruikers op de bijhorende foto. Gehaast gris ik dan ook de iPhone 32 uit mijn binnenzak en als een volleerd fotograaf leg ik mijn nietsvermoedende model vast op beeld. Die camera met één procent hogere resolutie was trouwens toch echt een verbetering tegenover mijn vorige exemplaar, of zo was mij toch verteld. Het bewijsmateriaal zwier ik snel op mijn waarnemingsapp en niet veel later kan de hele online wereld meegenieten van mijn uitzonderlijke vondst. Met trots zie ik de felbegeerde trofee 'Op reis met de patrijs' in de app verschijnen en als extra beloning vuren collega-spotters meteen tientallen duimpjes op me af.

'Batterijniveau één procent', waarschuwt een intonatieloze artificiële stem. Met grote tegenzin zet ik noodgedwongen mijn VR-bril af en vroeger dan gewild zit ik terug in de vertrouwde zetel van mijn slimme huis doorheen de met zand en roet bestofte vensters naar buiten te staren. Het is geleden van de overstromingen een paar maanden terug dat er nog een druppel regen viel. Even later zijn mijn ogen dan wel opnieuw aangepast aan het verblindend vaalgrijze straatbeeld, maar wennen doet het nooit. In het hoekje van de kamer hoor ik de radio nostalgisch kreunen. Met alle moeite van de wereld sturen de avondse boxen nog enkele heldere noten de ruimte in en tussen het gekraak door ontwaar ik nog net de snijdende woorden van wijlen Wannes Capelle: "'t Es nog al nie no de wuppe, doe mo voert'.

Willem Van Colen

2042

Doe mee aan de schrijfwedstrijd “Hét natuurbelevingsmoment van 2042”. Toen ik de affiche van de natuurstudiedag zag en het tekstballonnetje las, begon ik efkens te tellen. In 2042 zal ik 88 jaar oud zijn ...

Misschien ben ik er dan wel niet meer en lig ik ergens onder de grond. Regenwormen, doodgravers, larven van vliegen en andere aaseters doen zich dan te goed aan mijn lijf en leden. Als overtuigd liefhebber van kriebelbeestjes kan ik daar best mee leven. Mogelijks zit er zelfs een nieuwe soort aaskever voor Vlaanderen aan mijn lijf te vreten. Een ‘lifer’ dus.

In ons volkse West-Vlaams zegt men: “En als je dood ziet, groeit er gès up joene buuk ...” Hopelijk is dat dan bloemrijk grasland met hier en daar een paddenstoel ertussen. Want ook zwammen en schimmels horen tot mijn grote passie als natuurliefhebber.

De kans op een natuurrijke grafbodem lijkt mij echter uiterst klein. Om plaats te sparen word ik wellicht gecremeerd. Niet echt milieuvriendelijk, maar keuzes maken gaat vaak gepaard met compromissen sluiten. Ik hoop dat mijn asse verstrooid wordt in één of ander natuurgebied, samen met dat van mijn lieve echtgenote. Dan kunnen onze afgebroken en vernietigde cellen als nieuwe moleculen samen terug in de natuur opgaan en verder leven in nieuwe planten of bomen. Liefst een duizendjarige eik. Dan zijn ‘ze’ nog lang niet van ons af.

Maar misschien ben ik er in 2042 toch nog en kan ik als grijsaard genieten van de betere natuur in onze omgeving, met grotere, aaneengesloten bossen en natuurgebieden binnen een uitgestrekt landschapspark.

Professionele natuurkenners beweren vaak dat nieuwe bossen moeten aangeplant worden nabij bestaande bossen, in het buitengebied. Sommige mensen vinden zelfs dat bomen in een natuurgebied moeten staan en niet in de stad of het dorp. Maar als je een dagje ouder wordt zijn afstanden echt wel afstanden geworden. Grote wandeltochten of fietstochten zijn dan niet meer haalbaar. Dan wordt de oude slogan ‘Natuur in de buurt’ plots heel betekenisvol.

Gelukkig is er daar In leper al heel lang aandacht voor. Ik voel me dus bevoorrecht. Hopelijk geraak ik als 88-jarige nog tot op de leperse vestingen, of in de kijkhut van de Verdronken Weide. Daar zal ik blijven genieten van de balts van de fuut of van een aalscholver die een visje meepikt. Intussen hebben de lokale vissersclubs en de aalscholvers misschien een vredescontract ondertekent, en gunt elkeen zijn visjes.

Of zal ik kunnen genieten in het Hoornwerkpark van de lentezang van roodborstjes, kleine karekieten en hopelijk terug de nachtegaal en de wielewaal? Intussen zijn er ook nieuwe groene lobben bijgekomen: de ‘Spie’, Reigersburg, een groenzone bij het scholencomplex Veurnseweg. Het Jan Ypermanpark in Sint-Jan zal intussen net 20 jaar oud zijn, misschien mag ik het verjaardagsfeestje meemaken?

Al deze groengebieden blijven vlot bereikbaar, ook wanneer je een dagje ouder wordt. Daar is hier over nagedacht. Laat dit een voorbeeld zijn voor vele andere gemeenten en steden.

We zullen daar “bij leven en welzijn”, zoals ooit iemand op de radio zei, graag ons steentje blijven toe bijdragen!

Tot in 2042, onder of boven de grond.

Op je plaats

Oorverdovend stil ruisen bossen

Het geraas verzwolgen

Mijn wereld is mijn wereld niet

Reebokje blijf, blijf bij mij

onverzonnen angst voor de dodelijkste soort

Herwonnen recht, herwonnen brood

De schandvlek van vlees-etende gedachten

Vreet als muziekwormen in mijn hoofd

Hoe kon ik ooit, hoe kon ik ooit

Domme achterhaalde dominantie

Van mijn niet-vooruitdenkend intellect

Soort ontwricht, nieuw evenwicht

We leven, op je plaats, voort

Lies Vandemaele

Trop... is te veel

Begin november zet ik de klok op winteruur in mijn “bossie” middenin de polders. Het tuinieren zit erop en de spitvork en spade worden ingeruild voor de snoeischaar of de kettingzaag. Na een middag hard labeur beloon ik mezelf met een warme douche gevolgd door een lethargisch uurtje in mijn opa’s oude zetel waar ik vol nostalgie mijn oude, handgeschreven dagboekjes doorblader. Meestal sturen de vlammen van mijn houtkachel Morpheus binnen het kwartier op mij af, zodat ik in slaap val omgeven door een aura van heimwee en romantiek.

Tot zo’n twintig jaar geleden genoot ik volop van het herfst- en winterwerk in mijn “bossie”. Vanaf half oktober bengelden groepjes tierelierende sijsjes aan mijn oude elzenbomen en overal tjakten de kramsvogels in mijn hulsten. Begin november streken de eerste ganzen uit het hoge Noorden neer en werden met open armen ontvangen. Vele vogelaars kwamen van heinde en ver deze “vriezegansen” bewonderen. Bij het lengen van de dagen begin maart vlogen ze goed opgevet terug naar hun heimat om er hun kroost groot te brengen.

Dit was voor mij het startsein van de lente. Plots zag je overal in de polder flipflappende kieviten of luid roepende, paaldansende grutto’s. De heldere sloten werden opgefleurd door dotter- en pinksterbloemen, terwijl de padden zich al kwakend uit het slijk wroetten.

Door scha en schande heb ik ondertussen ondervonden dat ganzen geen dommeriken zijn, maar wel uitgekookte opportunisten.

Tot voor enkele jaren vror het vanaf oktober stenen uit de grond in hun broedgebieden, zodat ze noodgedwongen naar onze polders afzakten. Door de opwarming van de aarde blijven deze gebieden zelfs ’s winters zo groen als een biljartlaken en met de hulp van Europese miljardensubsidies is er tevens voldoende voedselaanbod. Maar ja, als je eenmaal op vakantie bent, ontvang je weinig berichten van het thuisfront. Waarom zou je nog jaarlijks duizenden kilometers heen en weer vliegen als je ontdekt dat de tafel in onze polders het hele jaar door rijkelijk gedekt staat?

Ondertussen worden onze polders heel het jaar bezet door duizenden dergelijke immigranten. Ook de Canadezen, die in 1945 ons land bevrijdden en juichend werden onthaald, streken hier opnieuw terug massaal neer. In de lente verkavelen ze alle weiden onderling keurig in broedpercelen en alle vroegere landeigenaren zoals de kieviten, tureluurs en grutto’s kunnen zonder enige vorm van compensatie ophoepelen. Ik verdenk er hen trouwens ook van dat deze sans-papiers helemaal niet ingeënt zijn tegen vogelgriep, arctische kinkhoest, covid of omikron. Ze hebben met zijn allen het schijnt aan vaccinaties en inenting. Tussen deze duizenden vluchtelingen zitten er wel enkele met een “geldig” paspoort te herkennen aan een hals- of kleurring. Maar ja, iedereen weet dat je met een handvol zilverlingen de nodige paperassen vlug in orde hebt.

ons landje van honing en mede zijn ze bijzonder productief. Vanaf mei tot eind augustus zeulen de ouders volledige peutertuinen achter zich. Binnenkort zie je gegarandeerd de bodem van ons kinderbijslagfonds.

Anno 2042 is de rust in mijn “bossie” voltooid verleden tijd. Het snoeien en scheren wordt een uiterst gevaarlijke opdracht. Laag overvliegende, luid hakkende eskaders torpederen me voortdurend met hun witte stikstofkwakken. Deze middag rond drie uur was het weer alarm en drie projectielen troffen me volscheeps. Twee drollen belanden op mijn jas en een scherpschutter mikte precies in mijn kop koffie.

Gelukkig neem ik mijn voorzorgen. Een overjaarse jas en een pet die ik ooit van een vogelverschrikker leende, bieden me voorlopig enige bescherming tegen deze meedogenloze precisiebombardementen.

De adrenalinstoten die iedere lente me bezorgde, behoren definitief tot het verleden. In de heldere sloten van weleer stroomt nu een dikke, bruine nitratenbrij. Het fluitekruid klost niet langer zijn ragfijne bloemenkantwerk en de bloemenweide onder mijn boomgaard, waar ooit de koekoeksbloemen, margrieten en ratelaar triomfeerden, evolueerde stilaan naar een monotome vlakte met raaigras en kropaar.

De lente is voortaan voor mij een echte nachtmerrie. Het wordt een maandenlang gevecht tegen kleefkruid, brandnetels en bramen, een oorlog die ik onmogelijk kan winnen.

Mijn biogroentetuin is voortaan volledig overgeleverd aan de terreur van deze ooit bejubelde vriezeganzen. Waar moet ik nog wortels zaaien, prei of selder planten in mijn vogelschrikpak met het besef dat ze toch binnen de kortste keren onder gekwakt worden?

Ik ben ten einde raad, beste vrienden. Gelukkig brengen de jaarlijkse feestdagen enig soelaas. Alle beestjes helpen en ik kan je verzekeren dat ganzenborst met pepersaus of veenbessen uiterst lekker is. Ik doe een warme oproep aan de honderden vogelliefhebbers en jagers: met een dergelijk bio-feestmenu blijft ons kinderbijslagfonds enigszins gezond.

Verdraagzaamheid kent haar grenzen en ganzenboutsen zijn een lekkernij!

Jan Swimberghe

Twitcheer 2042

We breken het dagrecord van 18 graden. De vorige warmste 30 december was in 2039, die daarvoor in 2021. Ik ontwaak door het gekwetter van monniksparkietjes in mijn palmboom. Vandaag staat een uitstapje naar Zeebrugge op mijn programma, onder begeleiding van een oude bekende. Na een ritje met de intercity-TGV en een elektrische deelstep kom ik aan bij de Boudewijnbrug in Brugge. Het Venetië van het Noorden heeft zijn naam niet gestolen want ten noorden van de ringvaart staan alle weilanden blank. Er komt een oud manneke aangevaren in een elektrische fluisterboot. Aan zijn verrekijker om de hals te zien moet dat mijn gids zijn.

Via het Boudewijnkanaal varen we richting Zeebrugge. Door de gestegen zeespiegel kunnen de sluizen nauwelijks nog opengezet worden om water naar zee te laten. De maatregelen tegen stormvloed, zoals duinaanleg voor de zeedijken en het bouwen van muren in havens, hebben vooralsnog belet dat er zeewater rechtstreeks binnen stroomde. Het probleem is dat we ons regenwater niet aan de zee kwijt kunnen. Alles komt terug, dus ook de binnendijkse veengebieden. Vechten tegen het stijgende waterpeil heeft geen zin meer. Huizen in lagere gebieden, zijn verlaten omwille van de aanhoudende overstromingen. Na de pandemie van 2019-2026 was de bevolking al uitgedund. Dreigende stormvloed en de opkomst van malaria in de polders deed veel inwoners uitwijken. In feite zijn alleen de huizen rondom de kerk in sommige poldergemeenten nog bewoond.

We kruisen een aantal elektrische boten die goederen van de voorhaven naar Brugge transporteren. Alle verkeer over de weg is in de polders onmogelijk geworden en kan nog enkel via het spoor en scheepvaart. Onderweg zien we op de elektriciteitsdraden een tiental bijeneters. Ze vliegen af en toe op naar nesten van Aziatische hoornaars die zo laat in het jaar nog actief zijn.

Vorbij de Herdersbrug is de dijk verlaagd en kunnen we er met de fluisterboot overheen varen. Hier ligt een uitgestrekt moeras met half zout, half zoet water, een ideale broedplaats voor malariamuggen. Er komt een *Anopheles atroparvus* op mijn hand zitten. Dit nieuw soortje voor mij, sla ik op als "ter plaatse doodgeklopt".

We volgen de zuidkant van de A11 tot aan een voormalige fietstunnel. Daar varen we onderdoor en komen zo in de achterhaven terecht. In de tunnel haalt de gids een fuik boven vol Amerikaanse rode rivierkreeftjes en blauwe zwemkrabben. De grootste nemen we mee als middagmaal.

Aan het eind van de tunnel komen we aan land, het gebied is hier ooit opgespoten. Op de verlaten "Brexit" parking met laadpalen plugt de gids een kookfornuis in en kookt de "fruits de mer". Hij heeft wat kumquats, persimons en vijgen mee uit eigen tuin. We genieten van de maaltijd met zicht op foeragerende flamingo's, zilverreigers en lepelaars. In een periode dat de straalstroom een andere ligging kiest, is het hier veel kouder en dan pendelen deze vogels tussen Vlaanderen en Bretagne.

De meeste zeehavens zijn in de gehele wereld onbruikbaar geworden. De kaaimuren en wegen overstromen er met de regelmaat. Langs de Koffieweg is geen havenbedrijvigheid meer. We mijden het voormalig koffiebedrijf, want daar komen gure types. Onlangs is daar een wietplantage ontdekt. Op de opgespoten terreinen van het schiereiland leven vos en goudjakhals van meeuwen en konijnen die er in grote getallen voorkomen.

We gaan te voet via de kaaimuur, waar ooit stukken voor de oosterweelverbinding werden gemaakt,

tot aan het verbindingdok. Plots schrik ik van een gigantische schaduw die de mijne kruist. Een vogel met een spanwijdte van 3 meter, overvliegt me geruisloos op 5 meter afstand. Wow! Een kroeskoppelikaan! Deze majestueuze dieren waren in 2027 geherintroduceerd in Nederland. Hij landt op de restanten van de brug die het verbindingdok overspant. Er zitten tientallen pelikanen op de brugconstructie. Af en toe vliegt er eentje op of komt er eentje landen. We blijven nog even kijken hoe een aantal dieren samen in een cirkel zwemmen om wat vissen bijeen te drijven, waarop ze die uit het water scheppen. In de dokken vangen ze vooral harders en zeebaars, in de moerassen vooral zwartbekgrondels.

Genietend van het spektakel en van de ondergaande zon, zijn we de tijd even vergeten. We haasten ons terug naar onze fluisterboot want over een half uurtje is het donker. Onderweg check ik nog even waarnemingen.be en zie dat er in het Zwin een zeearend overwintert. Die wil ik morgen wel eens zien. Mijn tachtigjarige gids ziet dat allemaal niet meer zitten en wil zo snel mogelijk naar zijn polderdorp. Hij toont me de weg via de spoorlijn naar Heist. Daar zal ik wel een overnachtingsmogelijkheid vinden en dan kan ik morgen via de zeedijk zonder natte voeten naar het Zwin stappen. We nemen afscheid en ik zie hem met zijn fluisterboot het fietstunneltje doorvaren om achter de A11 uit het zicht te verdwijnen.

Hans De Blauwe